

Frații Jderi

Capodopera romanului istoric sadovenian; o trilogie închinată unei epoci eroice și unei personalități de dimensiuni mitice: Ștefan cel Mare.

Geneza:

La baza romanului stă o vastă documentație. Romancierul a consultat cronicile moldovene - Neculce, Ureche. Din cronică lui Neculce a reținut mai ales legendele, în care era evocată figura domnitorului, legende grupate în *O samă de cuvinte*; de asemenea a mai consultat *Descrierea Moldovei* de Dimitrie Cantemir. Romancierul a mai avut în vedere și lucrările înaintașilor săi, care evocau figura lui Ștefan cel Mare: Alecsandri, Eminescu, Delavrancea, Bolintineanu.

În țesătura romanului Sadoveanu a introdus și motive din balade populare românești: *Corbea*, *Gruia lui Novac*, *Chira chiralina*. De asemenea a mai folosit elemente reale, controlabile documentar. Aceste fapte, evenimente reale le-a tratat însă cu libertatea ficțiunii artistice: a imaginat scene, dialoguri, a creat personaje, a reconstituit tabloul de epocă, toate dând senzația de viață reală, autentică. Faptele, personajele sunt credibile pentru că Sadoveanu a dovedit o intuiție și o capacitate rară de a insufla viață trecutului istoric.

Nu întâmplător Sadoveanu se oprește asupra Moldovei secolului al XV.-lea și asupra domniei lui Ștefan cel Mare. El vede în acest timp o epocă de echilibru, de stabilitate și de armonie, iar în figura lui Ștefan cel Mare, un conducător ideal.

Criticul literar Nicolae Manolescu consideră, că din acest punct de vedere, romanele istorice sunt niște proiecții utopice: dezamăgit de societatea în care trăia, romancierul își caută refugiul în trecut, într-o perioadă arhaică, caracterizată prin stabilitate și armonie socială.

Astfel în *Frații Jderi* ne oferă modelul unei democrații țărănești, condusă de Ștefan cel Mare, care reunește calitățile înțeleptului cu cele ale viteazului.

Structura:

Este o trilogie, alcătuită din: *Ucenicia lui Ionuț* (1935), *Izvorul Alb* (1936), *Oamenii Măriei sale* (1942).

În atenția romancierului stă figura domnitorului Ștefan cel Mare, dar și familia Jderilor, slujbași credincioși ai domnitorului. Jderii reprezintă răzeșimea ridicată la rangul boieresc de Ștefan cel Mare, care stabilește o nouă ierarhie bazată pe merit personal.

Frații Jderi este o construcție amplă, epopeică, figura domnitorului și spiritul de sacrificiu al Jderilor fiind urmărite pe fundalul unei societăți medievale românești.

Sadoveanu realizează o construcție epică monumentală, o adevărată cronică a vieții sociale, economice, politice și culturale a acestei epoci.

Frații Jderi poate fi considerat un roman al romanelor. Astfel întâlnim: romanul

formării unui caracter, roman istoric, roman de aventuri, roman al eroismului.

Trilogia lui Sadoveanu este o epopee eroică, care urmărește destinul individului (Jderii) în strânsă legătură cu destinul colectiv. Romanul are o structură complexă pe două nivele:

- nivelul social: în cadrul căruia distingem:
 - planul istoric (acțiunile politice și militare ale lui Ștefan cel Mare)
 - planul civil (viața moldovenilor)
- nivelul existențial: în care distingem:
 - planul real (concret al vieții)
 - planul miraculos (legendar)

Ucenicia lui Ionuț

Este considerat un **roman al iubirii adolescente**. În același timp poate fi considerat și un **roman al cunoașterii primitive**: oamenii cred în superstiții, semne, în practici primitive. Astfel jupâneasa Ilisafra crede că soarta omului depinde de un urs mitic; oamenii cred în cai năzdrăvani, ca de exemplu Catalan, calul lui Ștefan cel Mare.

Volumul începe cu prezentarea sosirii lui Ștefan cel Mare la hramul mănăstirii Neamțu. Apariția domnitorului provoacă emoție și tulburare în rândul poporului.

Oamenii discută despre Ștefan cel Mare, ca despre o ființă miraculoasă. Cu acest prilej Ștefan cel Mare îl alege pe Ionuț Jder, ca prieten și slujitor al fiului său, Alexăndrel.

Dragostea spontană pentru domnița Nasta îl face pe Ionuț să trădeze frăția de cruce cu Alexăndrel. Această primă criză erotică îl face pe Ionuț să-și piardă capul și să expună viața lui Alexăndrel.

Sub impulsul acestor sentimente pentru Nasta Ionuț pleacă-n căutarea ei, răpită la porunca lui Soliman bei. Această evadare necugetată este pedepsită de domnitor și din acest moment Ionuț se străduiește să devină un oștean adevărat al lui Ștefan cel Mare.

Călătoria lui Ionuț și toate aventurile prin care trece, au un caracter inițiativ; ca și personajele din basme, drumul și aventurile reprezintă probe, încercări, prin care Ionuț Jder dobândește experiența și înțelepciunea vieții.

Izvorul Alb

Este **romanul iubirii de familie**. Viața de familie este prezentă prin existența zilnică a familiei Jderilor. Se pare că în fruntea familiei stă femeia, care se îngrijește de toate problemele gospodăriei. Jupâneasa Ilisafra este păstrătoarea tradițiilor, dovedind o gândire arhaică plină de înțelepciune.

Titlul este simbolic. Astfel călătoria lui Ștefan cel Mare, vânătoarea de la Izvorul Alb cu sensul unei inițieri a luării unui contact cu înțelepciunea străveche, mitică, magică.

Față de volumul I., ritmul epic este mai accelerat. Pe primul plan sunt acțiunile lui Simion Jder, comisul din Timișeni, priceput în creșterea și îngrijirea cailor domnești. Un grup de boieri călători pun la cale răpirea lui Catalan - calul lui Ștefan cel Mare - bănuț că are puteri magice.

Și în acest volum există o aventură romantică. Astfel Simion Jder se îndrăgostește de Marușca, răpită de Niculăieș Albu, și dusă în Polonia. Frații Jderi pornesc într-o expediție de pedepsire a vinovaților. Această expediție este un episod erioc și cavaleresc.

Tot în acest volum se face o descriere amplă a căsătoriei lui Ștefan cel Mare cu Maria de Mangop, dezvăluindu-se scopurile politice ale acestei căsătorii. Acest volum este considerat și un **roman al cunoașterii magice**.

Oamenii Măriei sale

Este **romanul iubirii de țară**. Titlul se referă la oștenii lui Ștefan cel Mare, care își părăsesc familia mică, pentru a-și apăra țara, familia cea mare. Față de volumul II. care este romanul cunoașterii magice, acest volum este **romanul cunoașterii raționale**. Accentul se pune pe pregătirea și desfășurarea bătăliei de la Vaslui.

Sunt prezentate amănunțit manevrele prin care se urmărește eliminarea acțiunilor tătarilor pentru ca întreaga forță să se concentreze împotriva turcilor. La război participă tot poporul. Cel mai sugestiv este capitolul *Genune pre genune cheamă*.

Sfârșitul romanului este cel mai încărcat de istorie. Discursul domnitorului, care elogiază eroismul celor dispăruți este plin de patetism.